

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Udrag fra Forskrevet

Citation: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i Drachmann, Holger: *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 661. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann14val-shoot-idm140708758513088/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Forskrevet

chef-kontoret (2.II.2, s. 467), at dennes og Ulf's stykke sagtens vil vidne om studier i Shakespeare og Oehlenschläger. Ved den sidste kan også tænkes på de middelalderlige sujetter og på den stil af folkevisepastiche, der gennemtrækker en lang række alvorlige dramaer i det 19. århundredes teaterrepertoire, bl.a. af Heiberg og Hertz. Det er vistnok en fejl at anse de oldnordiske (og oldgermanske, jf. Wagner – og Karl Gjellerup) og middelalderlige sujetter for at være overhaledede af Ibsens moderne dramatik fra 1870'erne og 80'erne. Meget markante teaterbegivenheder på Kongens Nytorv var i perioden Ernst von der Reckes troubadourstykket *Bertrand de Born* (1873) og Drachmanns eget *Der var en Gang* – (opført 1887, meget omarbejdet fra første bogform 1885). Teaterrepertoiret på Det Kgl. Teater bod jo også både pligtmæssigt og med kulturel idealisme stadig på klassikere som Shakespeare og Oehlenschläger.

Sidst blandt det indvævede materiale i romanen kan nævnes de anonyme eller anonymiserede visestumper: den franske sang om den blonde pige (1.I.6, s. 75, 1.I.8, s. 98) eller senere den Kärntnersang, som Gerhard og Edith synger som duo (1.III.14). Tekster, der i en opregning som nærværende kan synes nok så sporadiske, men i virkeligheden peger ind mod meget centrale ting i romanen. De er eksempler på ægte, lodig og folkelig sanglyrik, som det er et af Gerhards projekter at give en tribune og en vækstplads i hovedstaden. Og de er, som på sin vis hele romanen, en om og tragisk kærlighedspoesi.

*

Er Drachmanns roman således mættet med digtning »udefra«, så er den også fuld af »indefra« kommende tekster: personerne bidrager med digte, erindringsfortællinger, visioner m.v. – såkaldte *indlæg*. Som ved de fleste af Drachmanns romaner har man hæftet sig ved de mange indlagte digte og ofte betvivlet, at de havde nogen særlig forbindelse med den fiktionsverden, de var placeret i. En diskussion af dette med gennemgang af de enkelte indlæg – flere af de bedste er i prosa – vil være for vidtloftigt i denne Efterskrift.¹⁶ Her kan vi blot pege på det største af romanens indlæg:

Ulf's og Gerhards folkevisedrama. Drachmann havde først tænkt sig at indlægge et helt skuespil af egen tidligere produktion, men skitserede i stedet – delvis i forkortende referat – det stykke, vi nu læser i 2.I.8-10. Det er en fantasi over og en gennemspilning af Ulf's og Gerhards egne konflikter: Således kan Gerhards stilling mellem Annette og Edith sammenlignes med Ridder Hagens mellem Dronningen og Jomfru Else; Narrrens med Ulf's, men til dels også Gerhards plads i selskabslivet og i kærligheden; Kongens figur er overdetermineret, rummer såvel forestillinger om Halvig som om fader Brynjulfsen.

6. Tilblivelsen

Det siger sig selv, at en så omfangsrig digtning som *Forskr.* ikke er skrevet i løbet af nogle få måneder, uanset fremstillingens friskhed og fart. Trykmanuskriptet, der er bevaret (i Den Collinske Samling på Det Kgl. Bibliotek), bærer navnlig i de første afsnit spor af en omfattende overarbejdelse:

Mange afsnit er streget ud, særlig dem med beskrivelser, refleksioner, (Gerhards) erindringer, ligeledes psykologiske forklaringer af adfærd. Stilen er strammet, fyldeord strøget, stedvis ændres syntaksen til nominalstil – alt sammen noget af det, man senere har talt om som impressionisme. En række enkeltheder er forandret; således hed Henrik Gerhard (som omtalt i note 4) i de første fire kapitler Frans.

I det Drachmannske manuskriptmateriale vedr. denne roman, der især er gransket af Poul Herring,¹⁷ findes nogle indlæg eller påtænkte indlæg til romanen i dateret kladde fra april 1888, men tilløb til romanen kan sættes tidligere endnu.

Det er rimeligt at antage, at de udgår fra forfatterens selvbiografisk baserede fortælletrang, der havde fundet udtryk i ungdomsromanen *En Overkomplet* (1876) og kunstnerromanen *Med den brede Pensel* (1887). Den sidstnævnte mindes man om ved Henrik Gerhards profession og karakter, men også ved den konciperede »Prolog» til *Forskr.* (se Tillæg), hvor Goethes *Wilhelm*